

การพยาบาลผู้ป่วยเลือดออกในทางเดินอาหารส่วนต้นที่มีภาวะช็อค : กรณีศึกษา 2 ราย

นางสาวศรีัญญา ปัญญา พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลพยุห์

บทคัดย่อ

บทนำ : ภาวะเลือดออกจากทางเดินอาหารส่วนต้น (UGIB) คือการมีเลือดออกตั้งแต่หลอดอาหาร กระเพาะอาหาร จนถึง duodenum บริเวณ ligament of Treitz ผู้ป่วยอาจมีอาการรุนแรงตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงช็อคจากการเสียเลือดซึ่งเป็นภาวะฉุกเฉินที่คุกคามชีวิต และอาจเสียชีวิตจากเลือดออกซ้ำหรือเลือดออกต่อเนื่อง ภาวะนี้ส่งผลต่อร่างกาย จิตใจ คุณภาพชีวิต ครอบครัว และสังคม รวมถึงเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายและการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ทั่วโลกพบอุบัติการณ์ประมาณ 50-200 คนต่อประชากร 100,000 คนต่อปี อัตราตายร้อยละ 3-14 พบมากในเพศชายและผู้สูงอายุ

สถิติโรงพยาบาลพยุห์ ปี 2565-2568 พบผู้ป่วย UGIB จำนวน 45, 51, 39 และ 48 ราย ตามลำดับ และพบว่ามีภาวะช็อคจากการเสียเลือดร้อยละ 24.4, 17.64, 30.77 และ 16.67 ตามลำดับ อัตราการเกิดซ้ำภายใน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 20, 5.88, 20.51 และ 18.75 ตามลำดับ ภาวะเลือดออกในทางเดินอาหารร่วมกับภาวะช็อคเป็นภาวะภาวะฉุกเฉินที่คุกคามต่อชีวิต ดังนั้นพยาบาลจำเป็นต้องให้การพยาบาลทั้งในภาวะวิกฤตเพื่อให้ปลอดภัย และลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน รวมทั้งการดูแลต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ป่วย

รูปแบบการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบผู้ป่วยเลือดออกในทางเดินอาหารส่วนต้นที่มีภาวะช็อค กรณีศึกษา 2 ราย โดยใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพตามกรอบแนวคิด 11 แบบแผนของกอร์ดอน แบบบันทึกข้อมูลจากเวชระเบียน การสัมภาษณ์ญาติ และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบ ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค พยาธิสภาพ อาการและอาการแสดง การรักษา ปัญหาการพยาบาลตามทฤษฎี 7 Aspects และการวางแผนการจำหน่ายเพื่อรักษาต่อเนื่อง

ผลการศึกษา

กรณีศึกษารายที่ 1 ผู้ป่วยเพศชาย อายุ 47 ปี เข้ารับการรักษาด้วยอาการ หายใจหอบเหนื่อย มีภาวะช็อค ผู้ป่วยได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจทางปาก ให้สารน้ำและยากระตุ้นความดันโลหิต ให้ยาสารละลายต่างเข้มข้นเพื่อรักษาภาวะเลือดเป็นกรด และยากลุ่ม Somatostatin agonist ลดการบีบตัวของกระเพาะอาหารและลำไส้ ยาลดกรดกลุ่ม Proton pump Inotropic drug และ Antibiotic drug และทำการส่งตัวผู้ป่วยไปโรงพยาบาลประจำจังหวัด

กรณีศึกษาที่ 2 ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 65 ปี อาการสำคัญที่เข้ารับการรักษาคือเหนื่อยเพลีย ขณะนั่งรอตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยอาเจียนเป็นเลือดสด มีภาวะช็อค ผู้ป่วยได้รับสารน้ำและยากระตุ้นความดันโลหิต ได้รับยากลุ่ม Somatostatin agonist และ Proton pump Inotropic drug, Antibiotic และทำการส่งตัวผู้ป่วยไปโรงพยาบาลประจำจังหวัด

สรุปและข้อเสนอแนะ : ผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ได้รับการดูแลตามแนวทางปฏิบัติอย่างทันทีทันใดที่ท่วงทีจากการประเมินและการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดทั้งภายในห้องฉุกเฉินจนพ้นภาวะวิกฤต ตลอดจนการดูแลระหว่างการส่งต่อ รวมถึงการวางแผนจำหน่ายร่วมกับสหสาขาวิชาชีพเพื่อป้องกันการกลับเป็นซ้ำ

การนำไปใช้ประโยชน์ : พัฒนาเครื่องมือในคัดกรองและแนวทางการพยาบาลผู้ป่วยเข้ารระบบ Fast Track เพื่อที่ผู้ป่วยจะเข้าถึงบริการได้รวดเร็ว พยาบาลสามารถประเมินผู้ป่วยสามารถรายงานแพทย์เพื่อช่วยเหลือ resuscitation ไม่ให้ผู้ป่วยเกิดภาวะช็อคได้ทันเวลา รวมถึงแนวทางการดูแลระหว่างส่งต่อ และการวางแผนการดูแลต่อเนื่องร่วมกับสหสาขาวิชาชีพเมื่อจำหน่ายกลับบ้าน

คำสำคัญ : การพยาบาล, ผู้ป่วยเลือดออกในทางเดินอาหารส่วนต้น, ภาวะช็อค